

УДК 347.963(075.8)
ББК 67.99(4УКР)91я73
К72

Автор — *М.В. Косюта*, прокурор Дніпропетровської області, державний радник юстиції 2-го класу, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист № 1/11-9043 від 10 листопада 2009 р.)*

Рецензенти:

М.К. Якимчук, перший проректор Національної академії прокуратури України, доктор юридичних наук, професор;

В.В. Долежан, професор кафедри організації судових та правоохоронних органів Одеської національної юридичної академії, доктор юридичних наук

Рекомендовано до друку вченою радою Одеської національної юридичної академії (протокол № 2 від 8 листопада 2007 р.)

Косюта М.В.

К72 Прокуратура України : навч. посіб. / М.В. Косюта. — 2-ге вид., переробл. і доповн. — К. : Знання, 2010. — 404 с. — (Вища освіта XXI століття).
ISBN 978-966-346-636-1

У навчальному посібнику висвітлюються актуальні теоретичні й практичні проблеми, пов'язані з реформуванням прокуратури України: її місце у механізмі держави, функції, принципи організації та діяльності, взаємозв'язки зі структурами, що належать до інших гілок влади. Внесено пропозиції щодо вдосконалення законодавства й організації роботи прокуратури України.

Для науково-педагогічних працівників, прокурорів, суддів та інших юристів-практиків. Книга буде корисною також для студентів вищих навчальних закладів як матеріал для навчальних курсів з питань організації та діяльності прокуратури.

УДК 347.963(075.8)
ББК 67.99(4УКР)91я73

ISBN 978-966-346-636-1

© М.В. Косюта, 2010
© Видавництво "Знання", 2010

ЗМІСТ

Вступ	9
Розділ 1. РОЛЬ І МІСЦЕ ПРОКУРАТУРИ В СУСПІЛЬСТВІ ЯК СУБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	11
Розділ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ В ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД	51
2.1. Багатофункціональність як основа правового статусу Прокуратури України	51
2.2. Основні напрями вдосконалення правового регулювання і реалізації функцій прокуратури ...	84
2.2.1. Проблеми функціонування прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів в умовах перехідного періоду	85

2.2.2. Проблеми забезпечення прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність і розслідування злочинів	96
2.2.3. Проблеми забезпечення прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів органами, що виконують судові рішення у кримінальних справах і здійснюють інші заходи, які обмежують свободу громадян....	107
2.2.4. Актуальні проблеми підтримання прокурором державного обвинувачення в суді	118
2.2.5. Розвиток правового регулювання судово-представницької функції прокуратури	132
Розділ 3. ПРИНЦИПИ ПРОКУРОРСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	158
3.1. Поняття, значення і види принципів організації і діяльності прокуратури	158
3.2. Єдність і централізація як принцип прокурорської системи України	171
3.2.1. Значення і взаємозв'язок єдності і централізації та організації і діяльності прокуратури	171
3.2.2. Основні риси єдності прокурорської системи	174
3.2.3. Основні риси централізації прокурорської системи.....	185
3.2.4. Елементи колегіальності у прокуратурі в умовах дії принципу єдності і централізації прокурорської системи.....	200
3.3. Принцип незалежності прокуратури та гарантії його реалізації	207

3.3.1. Роль принципу незалежності у функціонуванні прокурорської системи.....	207
3.3.2. Межі незалежності Прокуратури України в її відносинах з іншими органами публічної влади.....	212
3.3.3. Деполітизація органів прокуратури та її роль у забезпеченні незалежності прокурорів	220
3.3.4. Особисті та соціально-економічні гарантії незалежності працівників прокуратури	227
3.4. Законність як принцип прокурорської системи.....	236
3.4.1. Роль принципу законності у функціонуванні органів прокуратури	236
3.4.2. Нормативно-правові та організаційні умови реалізації принципу законності в діяльності прокуратури	243
3.4.3. Порушення законності в діяльності прокуратури: їх причини і шляхи подолання	258
3.5. Значення гласності та особливості застосування принципу гласності в діяльності прокуратури	274
Розділ 4. СПІВВІДНОШЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ВЛАДНИХ СТРУКТУР	308
4.1. Відносини прокуратури з Головою Держави і найвищим представницьким органом України	308
4.2. Відносини прокуратури та органів державної виконавчої влади і місцевого самоврядування	325

4.3. Відносини між прокуратурою та судами загальної юрисдикції	348
4.4. Відносини між прокуратурою та Конституційним Судом України	372
4.5. Відносини між прокуратурою та Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини	381
ВСТУП	
РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА, ВХОДЖЕННЯ ЇЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА ВІДБУВАЮТЬСЯ ДОСИТЬ СКЛАДНО, ЩО ЗУМОВЛЕНО ОСОБЛИВОСТЯМИ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА, НЕДОСТАТНІМ РІВНЕМ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ НАСЕЛЕННЯ, ПОШИРЕННЯМ КОРУПЦІЇ ТА ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ. ЦІ ПРОБЛЕМИ ПОВИННІ ПОСТІЙНО ПЕРЕБУВАТИ В ПОЛІ ЗОРУ ДЕРЖАВНИХ СТРУКТУР.	
ВОДНОЧАС НАБИРАЄ ТЕМП ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН, ОПТИМІЗУЮТЬСЯ ЗВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНИНА. ОДНАК ДЕРЖАВНА ВЛАДА ЩЕ В ПОВНІЙ МІРІ НЕ ГОТОВА ДО РІВНОПРАВНИХ ВІДНОСИН ІЗ ГРОМАДЯНИНОМ. ОСОБА РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ НЕ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ПРОЦЕСУ, А ЯК ОБ'ЄКТ ВПЛИВУ НА НЕЇ З БОКУ ВЛАДНИХ СТРУКТУР. У ЦИХ УМОВАХ СУТТЕВО ПОРУШУЮТЬСЯ ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА. НЕГАТИВНІ ВНУТРІШНІ І ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ СУТТЕВО УСКЛАДНЮЮТЬ ПРОЦЕС ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ.	
НЕДОСТАТНЯ ПРОДУМАНІСТЬ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА, НАЯВНІСТЬ РІЗНИХ ПОГЛЯДІВ ЩОДО ГЛИБИНИ, ТЕМПІВ І МЕТОДІВ РЕФОРМ, ВПЛИВ РІЗНИХ ЛОБІСТСЬКИХ УГРУПОВАНЬ НА	

ВСТУП

Розвиток державності України, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, входження її до Європейського Співтовариства відбуваються досить складно, що зумовлено особливостями перехідного періоду розвитку української держави і суспільства, недостатнім рівнем правової культури населення, поширенням корупції та організованої злочинності. Ці проблеми повинні постійно перебувати в полі зору державних структур.

Водночас набирає темп демократизація суспільних відносин, оптимізуються зв'язки держави і громадянина. Однак державна влада ще в повній мірі не готова до рівноправних відносин із громадянином. Особа розглядається не як суб'єкт політико-правового процесу, а як об'єкт впливу на неї з боку владних структур. У цих умовах суттєво порушуються права та свободи людини і громадянина. Негативні внутрішні і зовнішні фактори суттєво ускладнюють процес державотворення в Україні.

Недостатня продуманість концептуальних засад формування суспільства, наявність різних поглядів щодо глибини, темпів і методів реформ, вплив різних лобістських угруповань на